

kommet til min Kundskab, at de Erfaringer, der dengang bleve omtalte, ingenlunde ere ganske ualmindelige. Provsterne navnlig — efter Lovens Ord er det jo Amts-skole-directio- nerne, men i Virkeligheden bliver det gjerne Provsterne — søge virkelig ved den Understøt- telse, der saaledes skal gaae igjennem deres Hænder, at gjøre Indgreb saavel i Underviis- ningsplanen som i Underviisningsmaaden ved flere af disse Skoler, der dog vist væsentlig have deres Frihed at takke for den Paaskjøn- nelse, de hidtil have fundet hos Befolkningen. Det er i og for sig ikke uforklarligt, at Prov- sterne kunne mene at gjøre Gavn imod Sko- lerne ved saaledes at anvise dem en bestemt Fremgangsmaade, men paa den anden Side er det heller ikke uforklarligt, at Skolerne finde sig ilde stedte derved. Flere af disse Skoler, fra Begyndelsen maaskee alle, ere nemlig ikke alene blevne til for at fuldstændiggjøre den Un- derviisning, der meddeles i Almue-skolerne, men de have tillige i en vis Maade staaet i Mod- sætning til Almue-skolerne. Deels er det Kund- skabsstof, der meddeles i dem, af en noget an- den Art, og deels er Maaden, hvorpaa det meddeles, i Reglen ogsaa forskjellig. Jeg vil fremhæve et Moment, som maaskee turde være det væsentligste, at man nemlig især søger at fremme en mere selvstændig Undersøgelsesaa- nd den, der i Almindelighed bliver udbyllet i Almue-skolerne, og i det Hele at vække en større Sands for og Forstand paa at benytte de forskjel- lige Dannelsesmidler, Livet frembyder, end man tør forudsætte at være Resultatet af Al- mue-skolernes maaskee iøvrigt meget priisværdige Bestræbelser. Men naar der saaledes for en Deel finder en Modsætning Sted mellem disse forskjellige Slags Skoler, er det jo naturligt, at Bondehøjskolerne ere ilde tjente med at blive henlagte under Mænd, hvis hele Liv er gaaet hen under Skylen med den almindelige Almue-skole, og som derfor meget let miskjende Betydningen af den an- den Slags. Jeg skal ikke udtale nogen Dom om den ene eller anden Slags Skoler, jeg er jo for en Deel selv Part i Sagen, men jeg vil kun gjøre opmærksom paa det Billige i at vælge et andet Tilshyn for disse frie Folkehøi-

skoler, end for de øvrige Almue-skoler. Man vil vel sige, og det blev forrige Aar udtalt her ved denne Sags Behandling, at flere af Prov- sterne havde viist en overordentlig Bæver for selv at oprette saadanne Skoler, eller at gjøre dem saa fuldkomne som muligt. Ja, det skal jeg ikke nægte, men ved nærmere Betragtning vil det dog ofte vise sig, at det ikke er de op- rindelige frie Skoler, eller den frie Maade, hvorunder de fandt Folkets Anerkjendelse, for hvilke disse Mænd have interesseret sig, men derimod Skoler, der ere anlagte af Mænd, der allerede iforveien vare afhængige af dem, og gif en Bet, der var efter deres Sind, Skoler, der ikke have meget mere end Navnet tilfælles med hine. Jeg troer derfor, at man istedetfor det Mellemled, som Loven opstiller mellem Re- gjeringen og Folkehøjskolerne, burde see, om man ikke kunde finde faste og bestemte Regler, hvor- efter disse Understøttelser kunde uddeles, og det vilde vist neppe være vanskeligt. Vi følge jo i Almindelighed den Regel, at understøtte private Foretagender i Forhold til den virkelige op- offrende Interesse, der har viist sig for dem, og i dette Tilfælde vilde vi paa samme Maade faae den bedste Maalestof, hvorefter Fordelingen kunde finde Sted. Jeg skal ikke indlade mig paa, hvorvidt der da maatte gjøres Forskjel imellem den Understøttelse, der kommer til- veie ved at lignes paa et heelt Amt, og den, hvortil hver enkelt Mand frivillig giver sin Skjærv, men man burde gaae den Bet. at undersøge, hvormeget Befolkningen oprindelig har sludt til, for at faae en saadan Skole i Gang, og hvormeget den siden aarlig har ud- redet til dens Vedligeholdelse, og endelig hvor- meget Betalingen for Eleverne beløber sig til (jeg troer ikke, det er tilstrækkeligt, hvad der tidligere har været hitret her i Thinget; alene at tage Hensyn til Elevernes Antal; thi af den Betaling, de udrede, fremgaaer det som oftest, hvor stor Priis Faderen sætter paa Under- viisningen). Skulde det alligevel være nød- vendigt at have Tilshyn med Skolerne, navnlig for at overbevise sig om, at de Opgivelser, der finde Sted angaaende Anvendelsen af Pengene og Størrelsen af de private Opoffrelser, ere paalidelige, vilde det vist ikke være vanskeligt,